

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Πέμπτος

Συνδρομή ἑτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.— Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ
1 Ἰανουαρίου ἐκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἑτησία.— Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6.

23 Ἀπριλίου 1878

ΠΑΝΟΜΟΙΟΤΥΠΟΝ ΤΗΣ ΥΠΟΓΡΑΦΗΣ ΤΗΣ

Α. Μ. ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ Α. Μ. ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΙΣΣΗΣ ΟΛΓΑΣ

ΤΟ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΟΝ ΤΟΥ ΜΩΒΥΪΣΣΩΝ

Ὀλίγον πρὶν ἢ φθάσῃ τις ἐκ Παρισίων εἰς τὴν βουνώδη καὶ σκολιόδρομον πόλιν Ποντοᾶζ, διακρίνει δεξιὰ, πλουσίου καὶ διασήμου μοναστηρίου τὰ ἐρείπια. Τὸ μοναστήριον τοῦτο, καλούμενον τοῦ ΜωβυΪσσῶν, τὸ ἵδρυσεν ἐν ἔτει 1246 ἡ βασίλισσα Δευκὴ ἢ ἐκ Καστιλίας, μήτηρ Λουδοβίκου τοῦ Ἀγίου, ἧτις ἠθέλησεν ἐκεῖ καὶ νὰ ταφῇ.

Ἡ Ἐπανάστασις διὰ χειρὸς στιβαρᾶς ἔρριψε χαμαὶ τὴν μονὴν καὶ ἐσκόρπισεν εἰς τοὺς ἀνέμους τῆς εὐσεβοῦς βασιλείσσης τὴν κόριν. Ἀπὸ τεσσαράκοντα δὲ ἐτῶν πολὺ μετεβλήθησαν τὰ πράγματα ἐν τῷ χώρῳ ἐκείνῳ τῆς ἡσυχίας, ὃν ἀμετάβλητον ἐθεῶντο καὶ τὸν αὐτὸν πάντοτε, πεντακόσια ἔτη.

Τὴν σιγὴν τοῦ μοναστηρίου ἠρεμίαν τὴν διεδέχθησαν ὁ θόρυβος καὶ ἡ τύρβη δραστηρίας βιομηχανίας, μετεβλήθη εἰς φαιδρὸν καὶ χαριέντα κῆπον τὸ ἄλσος τὸ αὐστηρὸν μὲ τὰ μαυριώδη δένδρα, ἀπὸ δὲ τὸ παλαιὸν καὶ σεμνὸν οἰκοδόμημα διατηρεῖται μόνον τώρα μετέωρος τις σχεδὸν ἀπομένουσα τοῦ θόλου καμπελοῦ, ἧτις φανερώνει τὸν τόπον, ὅπου ἔκειτο ἡ ἐκκλησία, οἱ χαμηλοὶ τῆς μονῆς τοῖχοι, οὓς ὑποβαστάζουσι κομποὶ στύλοι, τὰ θεμέλια τοῦ ἡγουμενικοῦ καὶ αἱ κρύπται, ἐν αἷς ἐναπετίθεντο μετὰ θάνατον τῶν μοναζουσῶν τὰ σώματα.

Τὸ φθινόπωρον τοῦ παρελθόντος ἔτους εὗρισκόμεν εἰς ΜωβυΪσῶν. Ἐν ᾧ πρωῶν τινὰ πα-

ρευρισκόμεν εἰς τὸ πρόγευμα τῶν ἐργατῶν, ἔτυχεν νὰ ἐρωτήσω πόσας τοῦ μηνὸς εἴχομεν τὴν ἡμέραν ἐκείνην.

— Ἐχομεν 13 Ὀκτωβρίου, ἀπῆντησέ τις ἐξ αὐτῶν.

— Δεκατρεῖς; ἀνεφώνησεν ἀμέσως ὁ κηπουρός· τότε λοιπὸν θὰ ἰδοῦμεν τὴν κυρὰ μὲ τὰ χρυσᾶ φλωριά.

— Τί εἶν' αὐτὴ ἡ κυρὰ μὲ τὰ χρυσᾶ φλωριά; ἠρώτησα.

— Ἄ! κύριέ μου, εἶνε τώρα πολὺ ἡλικιωμένη. Ἐρχεται ἐδῶ μὲ τὴν ἀμαξίαν της κάθε χρόνον, περιπατεῖ εἰς τὰ ἐρείπια, ἔπειτα μοῦ ζητᾷ καὶ τῆς δίδω φῶς καὶ ὑπάγει εἰς τὸ κολαστήριον, ὅπου μένει πολλὴν ὥραν. Ὅταν φεύγῃ μᾶς δίδει πάντοτε ἓνα φλωρί. Δὲν εἶνε ὅμως παράξενον νὰ μὴ φανῇ ἐφέτος· πέρυσι ἐφαίνετο πολὺ ἄρρωστη. Ἐχρειάσθη νὰ βοηθήσῃ ὁ Φραγκίσκος τὸν ὑπῆρτην της διὰ νὰ τὴν ἴαγουν εἰς τὰ ἐρείπια.

Τὸ κολαστήριον εἶνε κρύπτη σωζομένη ἔτι, ἧτις ἔκειτο ἀκριβῶς ὑπὸ τὸ ἡγουμενικόν. Ἐκλείοντο δὲ ἐκεῖ αἱ μοναχὶ ὄσαι ἠθελον παραβῆ τινὰ ἐκ τῶν μοναχικῶν τύπων.

Ὀλίγην προσοχὴν εἶχον δώσει εἰς τὰ λόγια τοῦ κηπουροῦ· μετὰ τὸ τέλος ὅμως τοῦ συνήθους περιπάτου μου, εἶδον ἐν τῇ αὐτῇ πολυτελεῖ ἀμαξίαν, ἧς αἱ θυρίδες ἐκοσμοῦντο ὑπὸ οἰκοσῆμων. Ἐπορευόμεν πρὸς τὸν κῆπον καὶ διηρχόμεν πρὸ τῆς θύρας, δι' ἧς κατέρχεται τις τῶρα

εις τὸ κολαστήριον, ὅτε εἰς τὴν πρώτην θαθμί-
δα εἶδον κυρίαν πενθηφοροῦσαν. Ἦτο ὑψηλὸν
τὸ ἀνάστημά της καὶ εὐγενὴς ἡ φυσιογνωμία
της, ἀλλ' ἐφαίνετο καταβεβλημένη ὑπὸ μεγάλου
μᾶλλον καὶ προσφάτου πόνου ἢ ὑπὸ τῆς ἡλι-
κίας.

Ἰδὼν αὐτὴν ἔχουσαν ἀσταθὲς τὸ ἔπιμα, τῇ
προσέφερα τὸν βραχίονα, ἀλλ' εὐθὺς μετ' ὀλί-
γον ἐλιποθύμησε καὶ μετὰ κόπου πολλοῦ κα-
τώρθωσα νὰ τὴν ὀδηγήσω μέχρι τῆς οἰκίας.
Πολὺ ἐπέμεινα, ὅτε τὴν εἶδον συνελθοῦσαν εἰς
ἐαυτὴν, εἰς τὸ νὰ πρξαμεῖν ἐν Μωθυίσσων καὶ
νὰ διέλθῃ ἐκεῖ τὴν νύκτα. Δὲν ἤθελε κατ' ἀρ-
χάς, ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἐπέισθη.

Τὴν ἐπομένην ἡμέραν συμπεριεπάτουν μετ'
αὐτῆς εἰς τὸν κῆπον.

— Κύριε, μοὶ λέγει, σὰς εὐχαριστῶ πολὺ διὰ
τὴν πρὸς ἐμὲ εὐγενειάν σας· τί ἡδυνάμην νὰ
πράξω, ὅπερ νὰ σὰς ἦνε ἀρεστόν;

— Κυρία μου, ἤθελον κάτι νὰ ἐρωτήσω . . .
ἀλλὰ δὲν τολμῶ.

— Νὰ ἐρωτήσητε; Τὸ αἴτιον τὸ ὁποῖον μὲ
ὀδηγεῖ ἐδῶ θεθαίως; Τὸ μυστικὸν τοῦτο μόνον
τὰ τέκνα μου τὸ γνωρίζουν, δὲν ἐπεθύμουν νὰ
διηγηθῶ τὴν ἱστορίαν αὐτὴν. Ἀλλὰ σεῖς ἐδεί-
χθητε τόσον εὐγενὴς πρὸς ἐμὲ . . . γραίαν γυναῖ-
κα, ὥστε δὲν θέλω νὰ μὴ σὰς εὐχαριστήσω. Ἀ-
κούσατε.

Ἐγεννήθην ἐν Βωβαί τῷ 1770. Ἡ μήτηρ
μου ἀπέθανε γεννώσά με. Ὁ πατήρ μου εὐγενὴς
ἐπαρχιώτης, συνῆψε δεῦτερον γάμον, ἡ δὲ μη-
τρειά μου κατὰ πρῶτον μὲν πολὺ μὲ περιποιεῖ-
το, ἀλλ' ἔπειτα, ὅτε ἀπέκτησε τέκνα, κατεγι-
νετο μόνον εἰς αὐτὰ καὶ εἰς τὰς διασκεδάσεις.

Ἦμην ὀκτῶ ἐτῶν ὅταν ἔγεινεν ὁ πατήρ μου
κηδεμῶν ἀνεψιοῦ του τινός, ὅστις εἰς διάστημα
ὀλίγων μηνῶν ἔχασε καὶ τὸν πατέρα καὶ τὴν
μητέρα του. Ὁ ἐξάδελφός μου ἦλθε νὰ κατοι-
κήσῃ εἰς τὴν οἰκίαν μας. Ἡ ὁμοιότης τῶν δια-
θέσεών μας, εἰδὸς τι κοινῆς εἰς ἀμφοτέρους με-
λαγχολίας καὶ τὸ ἀόριστον ἐκεῖνο συναίσθημα
τῆς ἐν τῷ κόσμῳ ἀπομονώσεώς μας ἐν τόσῳ
μικρῇ ἡλικίᾳ, ταχέως μᾶς συνήνωσαν διὰ ζωη-
ρᾶς παιδικῆς ἀγάπης. Διήγομεν μαζὶ ὅσας ὥ-
ρας τῆς ἡμέρας ἄφινεν ἐλευθέρως ἡ ἄλλως ἰκα-
νῶς παραμελουμένη ἀνατροφή μας.

Ἡ ἀθάλα αὕτη σχέσις δὲν ἐφόβιζε τοὺς γο-
ναίς μου καὶ ὅταν ἀκόμη ἐφθάσαμεν εἰς ἡλι-
κίαν, καθ' ἣν ἡ παιδικὴ σχέσις ἡδύνατο νὰ με-
τατραπῆ εἰς ἄλλο συναίσθημα. Εἶχον ἀποφα-
σίσει ὅτι μετ' ὀλίγον ἐπρόκειτο ὀριστικῶς καὶ
ἔσαι ν' ἀποχωρισθῶμεν.

Τῷ ὄντι, μόλις ὁ ἐξάδελφός μου ἐγένετο δε-
καοκταέτης τὸν προσεκάλεσεν ὁ πατήρ μου καὶ
τῷ ἀνήγγειλεν ὅτι τὸν εἶχε κατατάξει ὡς ἑθε-
λοντὴν εἰς ἐν σύνταγμα, ὅπερ ἐπρόκειτο νὰ ἀ-
πέλθῃ εἰς τὰς Ἰνδίας καὶ ὅτι ἔπρεπε νὰ ἦνε ἐ-

τοιμος πρὸς ἀναχώρησιν τῇ ἐπαύριον τῆς ἡμέ-
ρας ἐκεῖνης.

Ὁ ἐξάδελφός μου ἔτρεξεν ἀμέσως νὰ μοὶ ἀ-
ναγγείλῃ τὴν λυπηρὰν εἰδήσιν. Ἐκλαύσαμεν
πολὺ ζητοῦντες ἀμοιβαίως παρηγορίαν, μὲ ἡ-
σπασθη καὶ μὲ προσεκάλεσε νὰ ὀρκισθῶ ἐπὶ
τοῦ μικροῦ μου Εὐαγγελίου ὅτι δὲν θὰ νυμφευ-
θῶ ἄλλον, τοῦλάχιστον ἕως οὗ αὐτὸς ἤθελεν ἐ-
πανέλθει. Ὁρκίσθην καὶ ἐκεῖνος ἀπῆλθε.

Πρῶτᾳν τινὰ εἰσῆλθεν ἡ μητρειά μου εἰς τὸ
δωμάτιόν μου παρὰ τὴν συνῆθειάν της· μοὶ ὠ-
μίλησε περὶ τῆς μετρίας καταστάσεως τοῦ πα-
τρός μου, μοὶ εἶπεν ὅτι ὁ πατήρ μου εἶχε πολ-
λὰ οἰκογενειακὰ βάρη καὶ ὅτι ἐπειδὴ δὲν ἡδύ-
νατο νὰ μοὶ δώσῃ προίκα καὶ νὰ μὲ νυμφεύσῃ
εἶχεν ἀποφασίσει νὰ μὲ κάμῃ μοναχὴν. Τὸ μο-
ναστήριον, προσέθηκεν, ἤρμοζε πολὺ μᾶλλον εἰς
τὴν εὐγενῆ μου καταγωγὴν παρὰ ἀσυμβίβαστος
γάμος. Ἄλλως τε ἡ μητρειά μου εἶχε πολλὴν
σχέσιν μὲ τὴν ἡγουμένην τοῦ Μωθυίσσων, εἰς
ἣν ἐπρόκειτο νὰ μὲ συστήσῃ εἰς τὸ μοναστή-
ριον ἐκεῖνο θὰ διῆγον ὅσον ἐνδέχεται εὐτυχῶς.
Τέλος πάντων ὅτι οὕτως εἶχεν ὀρίσει ὁ πατήρ
μου.

Εἰς τὰ ἐπιχειρήματα ταῦτα οὐδὲν εἶχον ν'
ἀποκριθῶ καὶ μετὰ ὀκτῶ ἡμέρας ἤμην εἰς τὸ
μοναστήριον.

Συνῆθεια ἦτο ὅτε μία νέα εἰσῆρχετο εἰς τὸ
μοναστήριον νὰ τῇ δίδηται κατὰ τὸν χρόνον
τῆς δοκιμασίας της ὡς σύντροφος ἅμα καὶ ὀδη-
γὸς μοναχῆτις ἐκ τῶν ἐν τῷ μοναστηρίῳ. Ἡ
μοναχὴ αὕτη οὐδὲ στιγμὴν ἀφίνουσα ἀπὸ πλη-
σίον της τὴν νεαρὰν δούκιμον ἐπεφορτίζετο νὰ
παραστήσῃ διὰ τῶν ὠραιότερων χρωμάτων τοῦ
μοναστικοῦ βίου τὴν ἀνάπαυσιν καὶ τὰ πνευ-
ματικὰ θέληγτρα καὶ νὰ τῇ ἀποκρύψῃ συνάμα
τὰς ἀκάνθας καὶ τὴν αὐστηρότητα, ἃς ὁ βίος
ἐκεῖνος συνεπάγεται.

Μοὶ ἐδόθη ὡς τοιαύτη ἡ καλουμένη κατὰ
τὸν μοναστικὸν τρόπον ἀδελφὴ Ῥόζα τοῦ Ἐ-
λέους, γυνὴ καταλληλοτάτη εἰς τὸ ἐπάγγελμα,
ὅπερ τῇ εἶχον ἀναθέσει. Μετ' αὐτῆς ὄλαι αἱ ἀ-
σκήσεις τοῦ αὐστηροῦ τῶν μοναχῶν βίου ἐφαί-
νοντο εὐκολοί, τόσον εὐχερῶς τὰς ἐξετέλει ἡ
καρδιά μου! Κατήγετο ἐξ ἐπιφανοῦς οἰκογε-
νείας, εἶχε δὲ γαίην μοναχῆ ἔνεκα πνεύματι. Εἶχεν
ἀγγελικὴν τὴν μορφήν, ὠραίους κυανοῦς ὀφθαλ-
μοὺς, γλυκυτάτους τρόπους τὸ πᾶν ἐν αὐτῇ
μέχρι καὶ τοῦ μέλους, ὅπερ ἀνέπεμπεν ἡ φωνή
της ἦτο σύμφωνον πρὸς τὴν ψυχὴν της τὴν ἀφε-
λῆ καὶ τρυφεράν. Καὶ ἡ κόλασις θὰ ἐφαίνετο πα-
ράδεισος ἐν συντροφίᾳ αὐτῆς.

Ταχέως εἴλκυσε τὴν ἀγάπην καὶ τὴν ἐμπιστο-
σύνην μου καὶ ἐκεῖνη δὲ δὲν ἐβράδυνε νὰ μοὶ
παρασχη εἰλικρινῆ φιλίαν. Εἴμεθα ἀχώριστοι
κατὰ τὸ πλεῖστον. Εἰς τὰς βραχείας στιγμάς
καθ' ἃς ἤμην μακρὰν της ἐσυλλογιζόμην τὸν ἐ-

ἐξάδελφόν μου· τί τάχα νὰ ἀπέγεινε; ἔμελλον ποτε νὰ τὸν ἐπανάιδω; Ἐπειτα διέβλεπον τοῦ πατρός μου τὴν θέλησιν ὡς ἀνυπέβλητον κώλυμα μεταξὺ ἐμοῦ καὶ τοῦ ἐξαδέλφου μου. Περιέμενον λοιπὸν ἄνευ πολλοῦ φόβου, ἀλλ' ἔχην καὶ ἄνευ μικρᾶς τινὸς λύπης τὴν στιγμήν, καθ' ἣν ἔμελλον νὰ ἐνδυθῶ τὸ μοναχικὸν σχῆμα. Τοῦτο δ' ἐπρόκειτο νὰ γείνη μετὰ τρεῖς μῆνας.

Ἐσπέραν τινὰ τοῦ ἰουνίου μηνός, εἰσελθούσα εἰς τὸ κελλίον μου εὔρον ἐπιστολὴν ἐπὶ τῆς κλίνης μου. Ἐδίστασα κατὰ πρῶτον, ἂν ὤφειλον νὰ τὴν παραδώσω εἰς τὴν ἡγουμένην πρὸ τοῦ τὴν ἀναγνώσω, ἀλλ' ἀφοῦ παρετήρησα τὴν ἐπιγραφὴν πᾶς δισταγμὸς ἐξέλιπε. Εἶχον διακρίνει τὸ γράψιμον τοῦ ἐξαδέλφου μου. Μοὶ ἔλεγεν ὅτι εἶχεν ἐπανέλθει εἰς τὴν Γαλλίαν ἵνα παραλάβῃ μεγάλην τινα κληρονομίαν, ἣν τῷ ἀφῆκεν ὁ ἐκ μητρὸς θεὸς του καὶ ὅτι φθάσας εἰς Βωβαί εἶχε μάθει τὰ κατ' ἐμέ. Ὁ ἀπελπισμὸς του εἶχε φθάσει εἰς τὸ ἔπακρον· μοὶ ἐνθύμιζε τοὺς ὄρκους μου, μὲ ἰκέτευε νὰ μὴ τὸν ἐγκαταλείψω.

Εἶχε τὰ πάντα παρασκευάσει. Διὰ χρημάτων εἶχεν ἐξαγοράσει τινὰς ἐκ τῶν ἀνθρώπων τοῦ μοναστηρίου. Ἄν ἤθελον νὰ εὐρεθῶ τὴν ἐπομένῃν πέμπτην εἰς τὸν πυργίσκον ἐκεῖνον, ὃν βλέπετε ἐδῶθεν καὶ ὅστις εἶνε ἐστραμμένος πρὸς βορρᾶν, αὐτὸς ἀνελάμβανε νὰ φέρῃ εἰς αἴσιον πέρας τὰ λοιπὰ ὁμοῦ θὰ κατελίπομεν τὴν Γαλλίαν. Ἄλλως θὰ ἠτύοκτόνει.

Ἡ ἀπειλὴ αὕτη εἶνε πάντοτε φοβερὰ διὰ μίαν νεάν, πολλὴ δὲ πλειότερον ἦτο φοβερὰ δι' ἐμέ, ἥ τις καλῶς ἐγνώριζον τὸν χαρακτῆρα τοῦ ἐξαδέλφου μου. Ποτὲ ἄνθρωπος ὑπὸ πρᾶον καὶ ἐσκεμμένον ἐξωτερικὸν δὲν ἔκρυπεν βιαιότερα πάθη. Ἦτο ἀναποφάσιτος εἰς τὰ μικρὰ, ἀκλόνητος εἰς τὰ μεγάλα. Ἄν ἀπεφάσιζε νὰ θανατωθῇ, θὰ ἐθανατώνετο βεβαίως.

Δύνασθε κάλλιστα νὰ νοήσητε πόσον ἡ ἐπιστολὴ αὕτη διεστράξε τὸ πνεῦμά μου. Διήλθον νεκτὰ φοβερὰν, ἀπεριγραπτὸν μὲ κατέτρωγεν ἡ θέρμη. Συνάμα ἡ καρδία μου μοὶ ἀπεκάλυπεν ἑαυτὴν δλόκληρον. Δὲν ἦτο συμπάθεια ἐκ παιδικῆς σχέσεως προελθούσα ἐκείνη, ἣν ἠσθανόμην πρὸς αὐτὸν, ἦτο ἔρωσ, ἔρωσ διακαέστατος. Κατηρώμην καὶ τὸ μοναστήριον καὶ τοῦ πατρός μου τὴν βαρβαρότητα. Εὐχαρίστας δὲ θὰ ἔθρανον τὴν κεφαλὴν μου κατὰ τῶν κιγκλίδων τοῦ παρθύρου μου.

Τὸ πρῶτ', ἡ Ῥόζα εὐχερῶς διέκρινε τὴν ταράχην μου καὶ ἐζήτησε νὰ μάθῃ τὴν αἰτίαν. Τῇ εἰδείξα ἀπλῶς τὴν ἐπιστολὴν τοῦ ἐξαδέλφου μου. Τὴν ἔσχισε διὰ νὰ μὴ ἐκθέσῃ κἀνένα. Ἐπειτα δὲ μοὶ ὑπέδειξε τὰς θρησκευτικὰς διατάξεις, τὴν ὀργὴν τοῦ πατρός μου, τοὺς κινδύνους, οὓς θὰ διέτρεχον παρακολουθοῦσα εἰς ξένους τόπους ἄνδρα, μὴ ὄντα σύζυγόν μου.

Τῇ ἀπήντησα ὅτι δὲν ἤθελον νὰ γείνω μονα-

χῆ, ὅτι ἄκουσαν μὲ ἐθυσίαζον, ὅτι ἠγάπων τὸν ἐξάδελφόν μου, ὅτι θὰ ἐφορευέτο καὶ ὅτι ἐγὼ ἢ θὰ ἐτρελλαινόμην ἢ θὰ ἀπέθνησκον. Ἐπειτα προσηυχῆθημεν ὁμοῦ καὶ ἐκλάσαμεν πολὺ.

Τοιαύτη ἦτο ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας ἡ θέσις μου. Τὴν τετάρτην ἡμέραν ἤλθε πρὸς με ἡ Ῥόζα πραοτέρα. «Καῦμένη μου φίλη, μοὶ λέγει, βλέπω ὅτι καὶ αἱ τῆς θρησκείας ἐντολαὶ καὶ αἱ συμβουλαὶ αἱ ἰδικαί μου εἶνε ἀνίσχυροί· ἐσυλλογίσθη ἔν πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον δύναται νὰ συμβιβάσῃ καὶ τὸν ἐρωτά σας καὶ τὸ πρὸς τὸν Θεὸν καθήκόν σας. Νὰ προσποιηθῆτε τὴν ἀσθενῆ καὶ νὰ μὴ τρώγητε εἰς τὸ ἐστιατόριον. Ἡ ἡγουμένη θὰ μὲ ἐρωτήσῃ τί ἔχετε· θὰ τῇ εἴπω ὅτι δὲν εἶνε τίποτε καὶ ὅτι ἔχετε μόνον ἀνάγκην νὰ κινήσῃτε ὀλίγον. Θὰ μοὶ δώσῃ τότε τὸ κλειδίον τοῦ κήπου, ὅπως κάμνει πάντοτε διὰ τὰς ἀσθενεῖς ἀδελφάς μας.

Τὴν ἡμέραν, ὅπου σὰς ὤρισεν ὁ Κ. ἐξαδέλφος σας, θὰ ἀναβῶμεν εἰς τὸν πυργίσκον, τοῦ ὁποίου ἡ θύρα μένει πάντοτε ἀνοικτὴ· τῷ ὀμιλεῖτε ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὰς κιγκλίδας τοῦ μικροῦ παραθύρου, τῷ λέγετε ὅτι δὲν ἐγείνατε ἀκόμη μοναχῆ καὶ ἐν ἀνάγκῃ ὅτι ποτὲ δὲν θὰ γείνητε· ἄς ἀποταθῇ εἰς τὸν πατέρα σας καὶ ἀφ' οὗ ὁ Κ. ἐξαδέλφος σας εἶνε πλούσιος, ὁ πατήρ σας θὰ συναίνεσῃ εἰς τὸν γάμον. Τοῖουτοτρόπως, προσέθηκε καταφιλοῦσά με, θὰ ἀναχωρήσητε, θὰ μὲ καταλίψητε, ἀλλ' εὐτυχῆς καὶ χωρὶς νὰ παρακούσητε εἰς τὰ θεῖα παραγγέλματα. Τοῦτο θὰ μὲ παρηγορῇ τοῦλάχιστον.»

Τὸ σχέδιον τοῦτο τὸ ὑπηγόρευεν ἡ δυοκαίκοσαέτις σύνεσις της, τὸ παρεδέχθη δὲ ὁ ἔρωσ μου.

Κατὰ τὰ προκαποφασισθέντα προσεποιήθη τὴν ἀσθενῆ. Ἡ ἡγουμένη μᾶς ἔδωκε τὸ κλειδίον· ἐπορευόμεθα καθ' ἑκάστην ἑσπέραν εἰς τὸν κῆπον. Τὴν ὠρισμένην ἡμέραν φαντάζεσθε ποία ἦτο ἡ ἀνησυχία μας. Ἡ Ῥόζα εἶχεν οὐδὲν ἦττον πλειότερον θάρρος· ἐγὼ ἤμην μᾶλλον νεκρὰ ἢ ζῶσα. Ἐφθάσαμεν εἰς τὸν πυργίσκον, τοῦ ὁποίου ἡ θύρα ἦτο παρὰ προσδοκίαν κλειστή, ἀλλ' ἐκεῖ πλησίον ἐρείδετο ἐπὶ τοῦ τοίχου ὑψηλὴ κλίμαξ. Δὲν ἠξεύραμεν τί νὰ κάμωμεν, ὅτε ἐκείθεν τοῦ τοίχου ἐφάνη ὁ ἐξάδελφος μου, ἤθελε δὲ νὰ καταβῇ πρὸς ἡμᾶς. Ἐγουνεπετήσαμεν ἰκετεύοντες αὐτὸν νὰ μὴ τὸ πράξῃ· τῷ εἶπομεν ὅτι θὰ μᾶς κατέστρεφεν καὶ ὅτι θὰ ἐβλαπτεν καὶ τὸν ἑαυτὸν του. Ἐδέχθη ὑπὸ τὸν ὄρον τοῦ ν' ἀναβῶ ἐγὼ ἐπὶ τῆς κλίμακος.

Τρέμουσα ὑπήκουσα· ἀλλὰ μόλις τὸν ἐπλησίασα, μὲ ἤρπασεν ἀπὸ τοὺς βραχίονας· συγχρόνως ὁ ὑπερέτης του ἀνέβη ἐπὶ τοῦ τοίχου καὶ οἱ δύο δὲ μὲ ἀνῆρπασαν βωβὴν ἀπὸ τοῦ φόβου καὶ ἴσως καὶ ἀπὸ ἄλλου τινὸς αἰσθημάτων. Μετὰ τρεῖς ἡμέρας εὐρισκόμεθα εἰς τὴν Ὀλλάνδαν, ἔνθα μὲ ἐνουμφεῖθη.

Ὁ γάμος ὑπῆρξε πάντοτε εὐτυχῆς. Ἄλλὰ

καὶ ἐν τῷ μέσῳ ἀκόμη τῆς πρώτης χαρᾶς, μία πικρὰ ἰδέα ἐδηλητηρίαζε τὴν εὐτυχίαν μου. Τί νὰ ἀπέγεινεν ἡ Ῥόζα καὶ τί φοβερὸν πρᾶγμα ἂν τυχὸν ἐξελήφθη ὡς συνένοχος τῆς φυγῆς μου! Αἴφνης ἡμέραν τινὰ ἔλαβον ἐπιστολὴν τῆς. Ἴδου ἀντίγραφον αὐτῆς. Ἀναγνώσατέ μου τὴν καὶ πάλιν. Ἄν καὶ τὴν ἔμαθον ἀπὸ στήθους ἐπιθυμῶ πάντοτε νὰ τὴν ἀκούω.

Τότε μοὶ ἔδωκε τὴν ἐξῆς ἐπιστολὴν, ἣτις ἔφερε τὸ ὄνομά της καὶ τὴν διεύθυνσίν της. Τῇ ἐξήτησα τὴν ἄδειαν νὰ κρατήσω τὸ ἀντίγραφον· μοὶ τὸ ἐπέτρεψε. Τὴν παραθέτω ἐνταῦθα ὅπως ἔχει, ἐν ὅλῃ της τῇ ἀφελείᾳ.

Ἐν τῷ βασιλικῷ μοναστηρίῳ τοῦ Μωδούσσων,
τῇ 20 Δεκεμβρίου 1791.

Ἀγαπητῆ μου ἀδελφῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ
Λουίζα Βενεδικτίνη,

Θὰ σὰς φανῇ βέβαια παράδοξον νὰ λάβητε ἐπιστολὴν ἐξ ἐμοῦ. Ἀργότερα θὰ σὰς εἶπω πῶς συνέβη τοῦτο. Ὅπουδῆποτε ὅμως καὶ ἂν τὴν ἀναγνώσητε παρακαλῶ τὸν Κύριον ἢ ἐπιστολὴ μου νὰ σὰς εὔρη πιστὴν εἰς τὰς ἀγίας αὐτοῦ ἐντολάς καὶ εὐδαίμονα.

Ἐχω πολλὰ νὰ σὰς εἶπω διὰ τὴν μονὴν καὶ τὰς μοναχάς, ἀλλ' ἐπειδὴ ὑποθέτω ὅτι πρὸ πάντων θὰ ἐπιθυμεῖτε νὰ μάθητε τί συνέβη μετὰ τὴν ἀναχώρησίν σας, ἀρχίζω ἐκεῖθεν.

Ὅταν ὁ Κ. ἐξ'ἀδελφός σας σὰς εἰλκυσε πρὸς τὸ ἄλλο μέρος τοῦ τοίχου, ἐφοβήθη πολὺ ἐφοβήθη μήπως πέσητε καὶ κτυπήσητε διότι εἶνε πολὺ ὑψηλὸς ὁ τοίχος. Ἐπανειλημμένως σὰς ἐφώνησα, ἀλλὰ δὲν μοὶ ἀπεκρίθητε. Μετ' ὀλίγας στιγμὰς ἤκουσα τὴν ἀμαζῆν ἀναχωροῦσαν. Ἐνόησα ὅτι ἐγάθητε δι' ἐμὲ διὰ παντός καὶ ἔκλαυσα.

Δὲν ἤξευρα οὔτε ποῦ ἤμην οὔτε τί ἔκαμνα. Ἐνόμιζα ὅμως καλὸν νὰ ἀποσύρω τὴν κλίμακα καὶ μολονότι αὕτη ἦτο πολὺ βαρύτερα ἀπὸ ἐμὲ κατώρθωσα νὰ τὴν σύρω καὶ νὰ τὴν ρίψω εἰς τὸ μέρος, ὅπου εἶνε φυτευμένα τὰ κουνουπίδια πλησίον εἰς τὴν βρύσιν. Τὸ ἔκαμα τοῦτο διὰ νὰ μὴ φανῇ ἀπὸ ποῦ ἐφύγετε, διότι ἂν σὰς ἐπανεύρισκον θὰ σὰς ἔκαμνον πολὺ δυστυχῆ. Ἐπειτα τρέχουσα σχεδὸν εἰσῆλθον διὰ τῆς κηλικίδος τοῦ Ἀγίου Βενεδίκτου. Ἐφθασα ἅμα ἤρχισε νὰ σημαίνῃ ὁ ἐσπερινός.

Ἐνόμιζα πάντοτε ὅτι αἱ μοναχαὶ τοῦ νοσοκομείου εἶχον τὴν ἰδέαν ὅτι ἐπανάθητε εἰς τὸ μοναστήριον, ἐν ᾧ ἐν τῷ μοναστηρίῳ σὰς ὑπέθετον εἰς τὸ νοσοκομεῖον, διότι τὴν ἐσπέραν ἐκείνην κάνεις δὲν ἐνόησε τίποτε. Ἐγὼ ἐννοεῖται δὲν ἠδυνήθη νὰ κοιμηθῶ. Ἄμα ἤκουα τὸν παραμικρὸν κρότον ἢ εἰς τὴν αὐλὴν ἢ εἰς τῆς Κυρίας ἡγουμένης ἐνόμιζα ὅτι σὰς φέρουν ὀπίσω. Τὴν ἐπομένην ἡμέραν διέταξεν ἡ Κυρία νὰ συναχθῶμεν ὅλοι εἰς τὴν αἴθουσαν, ὅπου εἶνε πλησίον εἰς τὸ ἐστιατόριον. Ὅτε συνήχθημεν ὅλοι

ἤλθε καὶ ἡ Κυρία. Ἐγὼ ἔθηκα τὴν ψυχὴν μου εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Κυρίου διότι ἐνόμιζον ὅτι ἤγγικεν ἡ τελευταία μου ὥρα.

Ἡ Κυρία ἦτο κατὰ τὸ σύνθηρος ἡσυχος· ἔκαμε τὴν προσευχὴν· ἔλεθ, πνεῦμα ἄγιον. Ὅταν ἐτελείωσεν ἡ προσευχὴ, μὰς εἶπεν· «Ἀδελφαί μου, συνιστῶ εἰς τὰς προσευχὰς σας τὴν δεσποινίδα Λουίζαν Βενεδικτίνην. Ὁ Θεὸς δὲν ἤθελε νὰ τὴν ἀξιώσῃ τοῦ σχήματος. Μὰς ἐγκατέλιπεν. Ἄς εἴπωμεν ὑπὲρ αὐτῆς τὴν προσευχὴν ὑπὲρ τῶν ἀμαρτωλῶν.»

Ἐννοεῖται ὅτι πλέον πάσης ἄλλης προσευχῆς ἦν ὑπὲρ ὧν μὲ ὄλην μου τὴν καρδίαν. Ἀλλὰ καὶ αἱ ἄλλαι ἐκ πάσης ψυχῆς προσευχήθησαν, διότι ὅλοι σὰς ἠγάπων καὶ θὰ ἦσθε εὐτυχῆς ἐδῶ. Ἀλλ' ἄλλως ἠθέλησεν ὁ Κύριος. Γεννηθῆτο τὸ θέλημά του.

Ἐπὶ ὁκτὼ ἡμέρας τίποτε νεώτερον δὲν συνέβη. Τὴν ἐνάτην ἡμέραν, ἦτο μία Τρίτη, μοὶ φαίνεται ὅτι εἶνε τώρα, μὲ ἐφώνησεν ἡ Κυρία. Ἐπειδὴ ἡ Κυρία πολὺ μὲ ἠγάπα καὶ μὲ ἐζήτησε συχνὰ ἤλπιζα ὅτι δὲν θὰ ἦτο διὰ τοῦτο. Ἄμα ὅμως τὴν εἶδον ἐγάθη ἢ ἐλπίς. Ἐκάθητο εἰς τὴν μεγάλην τῆς πολυθρόναν καὶ μὲ ἐκύτταζε μὲ τὰ μαῦρά της ἐκεῖνα τὰ ῥάμια, τὰ ὁποῖα μὰς ἔκαμνον τόσον φόβον. Ἐγὼ ἔτρεμα ὡσὰν τὸ φύλλον καὶ ἤμην ὠχρὰ ὡσὰν τὸ βέλο μου.

Τότε μοὶ εἶπε· «Φοβεῖσθε πολὺ, δεσποινίς.» Ἄμα ἤκουσα τὸ δεσποινίς, ἔτρεμα περισσότερον ἀκόμη. «Ναί, ἐξηκολούθησε, δεσποινίς, διότι δὲν πιστεύω νὰ ἐλπίζετε ὅτι θὰ ὀνομάσω πλέον ἀδελφὴν μίαν ἄθεον ὡς σὰς.» Σὰς γράφω τὴν ἀσχημὴν ἐκείνην λέξιν διὰ τὴν ταπεινώσιν μου καὶ τὴν ἄφροσιν τῶν ἀμαρτιῶν μου. Δὲν ἤμπορῶ ὅμως νὰ σὰς ἐκφράσω πόσον κακὸν μοὶ ἔκαμεν ἐκεῖνη ἡ λέξις. Σὺ γνωρίζεις, Κύριε, ἂν Σὲ λατρεύω, ἐν τοῖς ἔργοις Σοῦ, τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ μονογενοῦς Σου Υἱοῦ! Δὲν ἤμποροῦσα πλέον νὰ σταθῶ εἰς τὰ πόδια μου καὶ ἐπλησίασα εἰς τὸ προσκυνητάριόν της διὰ νὰ πιασθῶ. Ἀλλ' ἐκείνη μοὶ ἐφώνησε· «μὴ ἐγγίξῃς τὸ προσκυνητάριόν μου» καὶ ἔπειτα μοὶ εἶπε· «ἐφοβεῖσθε τόσον καὶ ὅταν ἐβοήθησες τὴν δεσποινίδα Λουίζαν Βενεδικτίνην νὰ φύγῃ;» καὶ ἐπειδὴ δὲν ἔδίδα ἀπόκρισιν, «ἀποκρίσου!» μοὶ ἐφώνησεν ἄγρια. Παρ' ὀλίγον νὰ πέσω. Τὸ παρετήρησε καὶ τότε κάπως μὲ πρῶτότητα μοὶ εἶπεν· «ἄκουσε καὶ ἀποκρίσου χωρὶς νὰ εἴπῃς ψεύματα· ἔκαμες διόλου λόγον εἰς κανένα δι' αὐτὸ τὸ πρᾶγμα;» Τῇ ἀπήνησα ὅτι ὄχι, ὅπως εἶνε ἡ ἀλήθεια. «Λοιπὸν, μοὶ λέγει, σοῦ ἀπαγορεύω νὰ εἴπῃς τίποτε. Ἡ ὑπόληψις τοῦ μοναστηρίου ἀπαιτεῖ νὰ μὴ γείνη διόλου λόγος, νὰ μείνῃ τὸ πρᾶγμα μυστικόν καὶ νὰ μὴ ἔχουν νὰ λέγουν οἱ φιλόσοφοι. Ἄν ἐκβάλῃς λέξιν θὰ γνωρίσῃς εἰς τὴν ὀργὴν μου καὶ τὴν ὀργὴν τοῦ Θεοῦ, εἰς τὴν ὁποίαν θὰ σὲ παραδώσω.»

Ἐνόμιζα ὅτι δὲν εἶχε τίποτε ἄλλο νὰ μοὶ εἴ-
πη καὶ τὴν ἐχαιρέτισα διὰ νὰ ἐξέλθω, ἀλλ' ἐ-
κεῖνη μοὶ ἐφώνησε· «γονάτισε.» Ἐγονάτισα καὶ
ἐκεῖνη μοὶ εἶπεν· «ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων δὲν σὲ
τιμωρῶ διὰ τὸ ἀμάρτημά σου, ἀλλὰ μὴ νομί-
ζης ὅτι θὰ μείνη ὅλως διόλου ἀτιμώρητον.»

Τῇ ἀπήντησα ὅτι ἤμην ἐτοιμὴ νὰ πράξω ὅ,τι
μὲ διατάξει. «Καλὰ λοιπὸν, μοὶ λέγει, διὰ νὰ
σὲ τιμωρῶ χωρὶς νὰ ἤξερῃ κανεὶς τὴν αἰτίαν,
σὲ διατάττω κάθε σάββατον νὰ κάμνης μίαν
παράβασιν τοῦ κανονισμοῦ τοῦ μοναστηρίου διὰ
νὰ λαμβάνω ἀφορμὴν τιμωρίας. Ὁ κανὼν σου θὰ
ἦνε νὰ πηγαίνης εἰς τὸ κολαστήριον ἀπὸ τὸ τέ-
λος τῆς λειτουργίας ἕως εἰς τὸν ἑσπερινόν.»

Παραπνεῖτε, ἀγαπητῇ Λουίζα Βενεδικτινῆ,
ὅτι ἡ Κυρία ἔδειξε πολλὴν ἀγαθότητα, διότι ἐν
ᾧ ἠμποροῦσε νὰ τὸ γράψῃ εἰς τὴν Ἀγιότητα
τοῦ τὸν Πάπαν, ὁ ὁποῖος, καθὼς λέγουσιν, ἠμπο-
ροῦσε νὰ μὲ κάμῃ ν' ἀποθάνω, μὲ ἐτιμώρησε μόν-
ον μὲ κολαστήριον μίαν φορὰν τὴν ἑβδομάδα.

Νὰ σὰς εἶπω ὅμως τὴν ἀλήθειαν, τὴν πρώ-
την φορὰν, ὅπου ἐμβῆκα εἰς ἐκεῖνην τὴν κακὴν
φυλακὴν, πολὺ ἐφοβήθη καὶ ἔκλαυσα, τώρα ὅ-
μως κάπως ἐσυνήθισα· ὁ Θεὸς καὶ ἡ Παναγία
μαζί σας. Ἄν εἴσθε εὐτυχῆς μὲ τὸν Κ. ἐξάδελ-
φόν σας, ὁ ὁποῖος ἐλπίζω ὅτι εἶνε τώρα σύζυ-
γός σας, διότι εἴσθε πολὺ φρόνιμη, δὲν μὲ μέλει
νὰ τιμωροῦμαι ὀλίγον πρὸς χάριν σας. Πόσα δὲν
ἔπαθεν ὁ Κύριος χάριν τῶν ἀνθρώπων!

Ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον μὲ λυπεῖ δὲν εἶνε ἡ φυλα-
κὴ, ἀλλ' ὅτι ἀναγκάζομαι κάθε σάββατον νὰ
κάμω ἐν ἀμάρτημα. Καὶ εὐρίσκομαι καὶ στε-
νοχωρημένῃ τί ἀμαρτίαν νὰ κάμω. Μίαν φορὰν
κοιμῶμαι περισσότερον ἀπὸ τὴν προσδιωρισμέ-
νην ὥραν, ἄλλην φορὰν γελῶ ὡς τρελλὴ εἰς τὸ
πρόγευμα· ἐν σάββατον ἐκύτταξα εἰς τὸν ἀέρα
τὴν στιγμὴν, ὅπου ἐξήρχετο ὁ ἱερεὺς μὲ τὰ ἄ-
χραντα μυστήρια, Θεὸς φυλάξοι ὅμως νὰ τὰ ξα-
νακάμω. Ἀπορῶ πῶς εἶνε δυνατὸν νὰ ὑπάρχουν
κακοὶ ἄνθρωποι, νὰ κάμουν τὸ κακόν!

Βλέπω ὅτι ἐγέμισα τὸ φύλλον καὶ δὲν θὰ ἔχω
ἄλλο. Καὶ ὅμως ἔχω τόσα νὰ γράψω. Ἄν ἤρ-
χασθε τώρα θὰ ἐβλέπετε τὰς ἀδελφὰς πολὺ με-
ταβεβλημένας ἀπὸ ὅ,τι ἦσαν εἰς τὸν καιρὸν σας.
Τὸ μοναστήριον εἶνε τώρα πολὺ μελαγχολικόν.
Ὁ παπᾶ Βαλῶνης, ὁ ὁποῖος ἦτο τόσον καλὸς ἑ-
φυγε καὶ ὑπῆγε νὰ ταξειδεύσῃ, δὲν μένει παρὰ
ὁ παπᾶ Χενέθης, διὰ τὸν ὁποῖον δὲν θέλω νὰ
εἶπω κακόν.

Τὰ περισσότερα κοράσια, ὅπου ἦσαν εἰς τὸ
σχολεῖόν μας ἔφυγον ἐπίσης, αὐριον ἀναχωρεῖ
καὶ ἡ δεσποινὶς Μαρία. Τώρα ἐσχάτως εἶχα συν-
δεθῆ πολὺ μὲ τὴν Μαρίαν διότι ἔμαθα ὅτι ἦτο
ὀλίγον συγγενὴς σας. Αὐτὴ μοὶ ὑπεσχέθη νὰ
κρύψῃ τὴν ἐπιστολὴν μου καὶ νὰ σὰς τὴν στεί-
λῃ, ὅπου εἴσθε. Ἐκεῖνο ὅμως, τὸ ὁποῖον θὰ σὰς
λυπηθῇ εἶνε ὅτι ὁ κανὼν τοῦ μοναστηρίου δὲν

τρεῖται τώρα τόσον ἀκριβῶς. Ἡ Κυρία πηγαί-
νει σχεδὸν καθ' ἡμέραν εἰς τοὺς Παρισίους. Λέ-
γουν ὅτι ἐπειδὴ πρόκειται νὰ χαλάσουν τὰ μο-
ναστήρια. Ἀλλὰ πρέπει νὰ ὑπάρχουν μοναστή-
ρια διὰ νὰ προσεύχωνται οἱ χριστιανοί, δὲν εἶνε
δὲ δυνατὸν νὰ ἀφήσῃ ὁ βασιλεὺς νὰ χαλάσουν τὸ
ἰδικόν μας, τὸ ὁποῖον τὸ ἔκτισεν ἡ μήτηρ τοῦ
ἁγίου προγόνου του. Ἀλλοίμονον ἂν δὲν ἠμπο-
ρῶ νὰ τελειώσω ἐδῶ τὰς ἡμέρας μου! Αὐτὴν
τὴν χάριν ζητῶ κάθε ἑσπέρας ἀπὸ τὸν ἅγιον
Ἄγγελον τὸν φύλακα τῆς ψυχῆς μου καὶ πι-
στεύω ὅτι θὰ μὲ εἰσακούσῃ. Ἴσως μὰς στείλουν
καὶ ἄλλας μοναχὰς, διότι λέγουσιν ὅτι τὸ μονα-
στήριόν μας εἶνε πολὺ πλούσιον. Ἄς ἔλθουν ὅσαι
θέλουν, καμμία δὲν θὰ ἀναπληρώσῃ τὴν Λουί-
ζαν Βενεδικτινῆν μου.

Χαίρετε καὶ λάβετε τὰς ὑπὲρ τῆς σωτηρίας
σας εὐχὰς καὶ εὐλογίας τῆς εἰλικρινῶς ἀγαπώ-
σης σας
ἀδελφῆς

ΡΟΖΑΣ ΤΟΥ ΕΛΕΟΥΣ.

Υ. Γ. Μὴ μοὶ γράψητε διόλου καὶ μὴ ζητή-
σητε νὰ μὲ ἴδωτε, διότι μὲ καταστρέφετε.»

Ἄμα ἐτελείωσα τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἐπιστο-
λῆς ἡ κυρία μοὶ προσέθηκε τὰ ἐξῆς· «Ἐν τῇ ἐ-
πιστολῇ ταύτῃ ἡ ψυχὴ τῆς ταλαιπώρου Ῥόζας
μου σὰς καταδεικνύετε ὀλόκληρος. Συμπαθεὶς
σύμπλεγμα εἰλικρινοῦς εὐλαθείας καὶ ζωηρὰς
φιλίας. Ἡ δυστυχὴς! Δὲν θὰ ὑπέφερε τόσον εἰς
τὸ κολαστήριον, ὅσον εἰς τὸ μοναστήριον, κατὰ
τὰς ὥρας τοῦ περιπάτου, εἰς τὴν ἐργασίαν, παν-
τοῦ. Δὲν ἔχετε ἰδέαν, Κύριε, τί πράγμα εἶνε ἡ
κακεντρέχεια τεσσαρακοντάδος μοναζουσῶν· ἐγὼ
τὸ ἤξερω καὶ ἤξερω πόσοι ἀπειροκάλοι λόγοι
θὰ ἐπλήξαν τὰ ὠτά της καὶ πόσαι ὑβριστικαὶ
ὑπόνοιαι θὰ κατεπίκραναν τὴν εὐαίσθητον καὶ
εὐγενῆ της καρδίαν.

Ἄλλ' ἡ Ἐπανástασις προῦχώρει γιγαντιαίως
βήμασιν· αἱ πύλαι τῆς Γαλλίας ἀνεπετάσθησαν
εἰς τοὺς φυγάδας, οὗς πολιτικαὶ ἰδέαι ἢ πεποι-
θήσεις θρησκευτικαὶ εἶχον ἐξελάσει ἀπὸ τοῦ ἐ-
δάφους τῆς φίλης πατρίδος. Ὁ σύζυγός μου ἡ-
δύνατο ἀπὸ καιροῦ νὰ ἐπανέλθῃ, ἀλλὰ σπουδαία
συμφέροντα τὸν ἐκράτουν εἰς τὴν Χάγην. Δὲν ἐ-
πανήλθομεν εἰς τὴν Γαλλίαν παρὰ τὸ φθινόπω-
ρον τοῦ 1791.

Εἶμθα περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ Ὀκτωβρίου εἰς
Βαλανσιὲν, ὅτε εἶδον εἰς τὰς ἐφημερίδας τὸ ψή-
φισμα τῆς Συνελεύσεως τὸ καταργοῦν πλεῖστα
μοναστήρια καὶ ἐν αὐτοῖς καὶ τὸ τοῦ Μωβουῖσσῶν.

Ἐσπευσα ἐκεῖ ἵνα ἴδω τὴν Ῥόζαν καὶ τῇ
προσφέρω ἐν τῷ κόσμῳ, ἢν ἔμελλε νὰ ἐπανιδῇ,
τὸ στήριγμα φιλίας, ἢν τόσον ἀκριβὰ εἶχε πλη-
ρώσει. Τῇ 13 Ὀκτωβρίου ἤμην εἰς Μωβουῖσσῶν.

Δὲν ἐπιχειρῶ νὰ σὰς περιγράψω ὑπὸ τίνος ὀ-
δυνηροῦ συναισθήματος κατελήφθη ἐπαναβλέ-
πουσα τοῦ γηραιοῦ μοναστηρίου τὰς πύλας, αἵ-
τινες ἐπὶ τόσους αἰῶνας τετειχισμένα, ἦνοι-

γοντο εἰς τὸν βουλόμενον, τὴν ἐκκλησίαν ἐρημώθεισαν, τοὺς τάφους συληθέντας καὶ τὰ ὀστέα βεβηλωθέντα. Φεῦ! Θεάμα φρικτότερον ἔτι ἔμελλον νὰ ἴδω.

Ἠρώτησα τί ἔγειναν αἱ μοναχαὶ καὶ μοι ἀπήντησαν ὅτι μόνη ἡ ἐπὶ τοῦ στροφείου ὑπέρβρια ἠδύνατο νὰ μὲ πληροφορήσῃ. Ἡ ὑπέρβρια αὕτη κατεῖχε τῆς ἡγουμένης τὰ δωμάτια. Ἀνέβην μετὰ σπουδῆς.

Ἡ γυνὴ αὕτη μὲ ἀνεγνώρισεν ἐν τῷ ἅμα.

— Τί ἔγεινε, τῇ λέγω, ἡ ἀδελφὴ Ῥόζα τοῦ Ἐλέους;

Ἀκούσασα τὸ ὄνομα τοῦτο, ὠχρίασεν, ἤρχισεν νὰ τρέμη καὶ χωρὶς νὰ μοι ἀπαντήσῃ ἤναψε κηρίον καὶ ἐζήτησε τὰ κλειδιά.

— Πρὸς Θεοῦ, τῇ λέγω, ποῦ εἶνε ἡ Ῥόζα; ἀπέθανεν;

— Ἄχ! Κυρία μου, ἔλθετε, ἔλθετε ταχέως, τὴν ἐλησμόνησαν.

— Ποῦ τὴν ἐλησμόνησαν;

— Εἰς τὸ κολαστήριον, ὅπου τὴν ἐκλείσαν τὴν Κυριακὴν, πρὶν ἢ φθάσωσιν αἱ ἀρχαί.

— Τὴν Κυριακὴν! καὶ σήμερον εἶνε σάββατον!

Ἐν μιᾷ στιγμῇ κατέβημεν εἰς τὸ κολαστήριον· ἀλλὰ, Κύριέ μου, τί φοβερὸν θέαμα καὶ πῶς δὲν ἔμεινα νεκρά!

Ἡ δυστυχὴς εἶχεν ἀποθάνει ἐκ τῆς πείνης, ὑπῆρχον δὲ προφανῆ τεκμήρια ὅτι ὑπῆρξε σκληρὰ ἡ ἀγωνία τῆς. Τὰ ἐνδύματά τῆς ἦτο κατεσχισμένα, κατεσπασμένος ὁ ἐσταυρωμένος τῆς καὶ ἐκείνη ἔκειτο χαμαί.

Τὴν ἤγειρον· ἦτο νεκρά. Ἡ δεξιὰ τῆς χειρὸς εἶχε κατασχίσει τὰ στήθη τῆς, τὰ λευκά τῆς ὀδόντια, καταφανῆ ἔνεκα τῆς συστολῆς τῶν χειλέων τῆς, ἦσαν ἐμπηγμένα εἰς τὸν ἀριστερόν τῆς βραχίονα.

Οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς μεγάλοι καὶ ἀκίνητοι μὲ ἠτένιζον.

Φοβερὰ συνάντησις! ἔπεσα χαμαὶ κρατοῦσα αὐτὴν ἠγκαλισμένην. Δὲν ἠδυνάμην νὰ τὴν ἀφήσω. Εἶχα χάσει τὰς αἰσθήσεις καὶ τῇ ἐπαύριον, ὅτε συνῆλθον εἰς ἑμαυτὴν, εἶχεν ἔλθει ὁ σύζυγός μου, ὅστις καὶ μὲ ἀπεμάκρυνεν ἐκεῖθεν.

Αὐτὸς, Κύριε, εἶνε ὁ λόγος, δι' ὃν καθ' ἕκαστον ἔτος τῇ 13 Ὀκτωβρίου ἐρχομαι ἐδῶ. Ἐρχομαι νὰ ζητήσω συγχώρησιν ἀπὸ τὴν Ῥόζαν, ἥτις ἐμαρτύρησε δι' ἐμέ. Ἄλλ' ὄχι, εἶμαι βεβαία, ἐν τῷ μέσῳ τῶν βασάνων τῆς δὲν μὲ κατηράσθη. Ἐρχομαι διὰ νὰ παρακαλῶ τὸν Θεὸν νὰ μᾶς ἐνώσῃ ἐν τῇ αἰωνιότητι. . . .

Μόλις εἶπεν ἡ κυρία τὰς λέξεις ταύτας, τῇ ἀνήγγειλαν ὅτι περιμένει ἡ ἄμαξα. Τῇ προσήνεγκον τὸν βραχίονα καὶ ὅτε ἀνέβη εἰς τὴν ἄμαξάν τῆς, «Κύριε, μοι λέγει, ἀνάγκη, πιστεύω, δὲν εἶνε νὰ σᾶς συστήσω νὰ μὴ εἴπητε οὔτε τὸ ὀ-

νομά μου, οὔτε τὴν διήγησιν ταύτην εἰς κανένα, ἐν ὄσῳ ζῶ.»

Ἐμαθον ὅτι ἀπὸ τινῶν ἡμερῶν ἡ Κυρία Λουίζα Βενεδικτίνη δὲ Σαιν Σιμών ἀπέθανε.
[Etienne Béquet].

ΘΑΝΑΤΟΣ ΚΑΡΑΪΣΚΑΚΗ

[22 Ἀπριλίου 1827].

Ἐμάθουμεν ἐν Τροιζήνι τὴν ἐθνικὴν συμφορὰν τοῦ θανάτου τοῦ Καραϊσκάκη τὴν ἡμέραν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, μεταξὺ εὐθυμίας, ὅτε συνελθόντες ἐωρτάζομεν πανηγυρικῶς καὶ μετὰ τινος μεγαλοπρεπειᾶς τὸν προστάτην ἐκείνου, ἀπὸ τῆς εὐδοκίᾶς τῶν ἀγώνων οὐ τινος ἐκρέματο ἡ Ἑλλάς. Ὡς οἱ συγγενεῖς καὶ οἱ οἰκτεῖοι προσφιλοῦς ψυχρῶραγοῦντος, ἰστάμενοι παρὰ τὴν κλίνην τοῦ ἀσθενοῦς, προσηλοῦσι τὸ βλέμμα ἐπὶ τὸν ἰατρὸν, ἀπ' αὐτοῦ καὶ μόνου προσδοκῶντες βοήθειαν, οὕτω καὶ ἡμεῖς περικυκλοῦντες τὸν κράββατον τῆς ἀποκαμνύουσας πατρίδος, ἠτενίζομεν πρὸς τὸν Καραϊσκάκην, ὡς πρὸς τὴν ἱερὰν αὐτῆς ἄγκυραν. Πᾶσα ἄρα ἀπόδειξις τῆς πεποιθήσεως ταύτης καὶ πᾶν τεκμήριον ἀγάπης πρὸς τὸν Γενικὸν Ἀρχηγὸν τῆς Σπεραῆς Ἑλλάδος, ἐνομιζοντο παρὰ πάντων ὡς τις ἐνίσχυσις τῶν πόνων τοῦ μεγάλου ἐκείνου στρατιώτου. Τοιοῦτον σκοπὸν εἶχε καὶ τῆς δμάδος ἡμῶν ἡ συνευθυμία.

Ἵπεκρύπτετο δὲ καὶ ἕτερός τις, ἦττον μὲν τοῦ πρώτου εὐγενῆς, ἐξ ἀνάγκης ὅμως ἐγγύτερος τὴν ὄραν ἐκείνην πρὸς τὴν ἡμετέραν ὑπαρξίν, ὁ ἐξῆς· ἀπὸ τῆς Καθαρᾶς Δευτέρας μέχρι τῆς Λαμπρᾶς, πάντες σχεδὸν ἐτρεφόμεθα τρώγοντες ἄρτον ξηρὸν, καὶ τοῦτον ἐσάκις νηποροῦμεν, καὶ κυάμους ὠμούς ἐκ τῆς παρακειμένης πεδιάδος τοῦ Δαμαλαῆ, ἣν ἡ μεγαλοδωρία τῆς Συνελεύσεως, ὑποσχεθεῖσα ἀποζημίωσιν πρὸς τοὺς ἰδιοκτήτας, ἀφῆκεν ἐλευθεράν. Ἡ τεσσαρακονθήμερος δὲ αὕτη κυαμοφαγία εἶχεν ἀπεξηλώσῃ τοὺς καὶ πρότερον ἐξηλωμένους στομάχους τῶν φιλοσοφούντων περὶ συντάγματος.

Εἰς τί δὲ συνίστατο ἡ λαμπρότης τῆς εὐωχίας;

Πρώτον μὲν ἐξεγερθέντες ὄρθιοι παρέστημεν εἰς τὴν ἱερὰν μυσταγωγίαν ἐν τῷ ἀγροτικῷ ναῷ τοῦ χωριδίου· συμπαρίσταντο δὲ καὶ πάντες οἱ πληρεξούσιοι καὶ οἱ ἐγγῶριοι. Καὶ ὅτε ὁ λευχείμων λεβίτης, φέρων εὐλαβῶς τὰ Ἅγια, ἔστη ἐν μέσῳ τῆς ἐκκλησίας, καὶ ἀνυψώσας πρὸς οὐρανὸν τοὺς ὀφθαλμοὺς νυχήθη ὑπὲρ τῶν κατὰ ξηρὰν καὶ θάλασσαν μαχομένων, ἡ μήπω κεκμηκυῖα ὄρασις μου εἶδε καταρρέοντα τὰ δάκρυα τοῦ περιεστώτος λαοῦ, καὶ τὰς ἀκοάς μου προσέβαλεν ὁ ἐκ τοῦ γυναικωνίτου κοπετός· διότι, τὴν ὄραν ἐκείνην, πατρίδα, γονεῖς, ἀδελφοὺς, συζύγους, τέκνα, πάντα τὰ φίλτατα τῆς καρδίας ἡμῶν ἐβλέπομεν κρεμάμενα εἰς χεῖ-